

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS ROVAT

Beköszöntő

Somogyi Sándor, rovatvezető

Megtisztelő lehetőséget kaptam. Elindíthatom és szerkeszthetem a Minőségbiztosítás állandó rovatot.

Miért éppen minőségbiztosítás? Persze, lehetne „minőségirányítás” is, de nekem ezen a területen van a legtöbb tapasztalatom. Szándékomban áll a jövőben valamikor foglalkozni a minőségbiztosítás, minőségirányítás, minőségügy, minőség-ellenőrzés és hasonló rendszerek összehasonlításával is, de kezdjük a minőségbiztosítással.

A nyolcvanas évek elején a DKV (Dunai Kőolajipari Vállalat) megbízta az AEEF (Energiafelügyelet) laboratóriumát az épülő FCC Katalitikus Krakküzem készülékeinek és csővezetékeinek gyártási és helyszíni szerelési munkáival kapcsolatos minőségbiztosítási feladatok végzésére és koordinálására. Ekkor kerültem az AEEF laboratóriumhoz, mintegy hét éves szerelőipari gyakorlattal. A szerződést néhai Becker István¹ laborvezető készítette elő, aki már korábban elkötelezte magát a minőségbiztosítás ügye mellett. Valójában ez még egy klasszikus független műszaki felügyeleti tevékenység volt, de számomra itt és ekkor kezdődött a minőségbiztosítás.

Amikor az üzem átadása után egy cikkben összefoglaltuk a gyártás és szerelés során szerzett tapasztalatokat², beleírtam néhány gondolatot a minőségbiztosításról, az akkor legkorszerűbbnek tartott minőségbiztosítási szabvány ANSI N45.2-1977³ szerinti meghatározással együtt. *„Minőségbiztosítás: Tervszerű vagy rendszeres tevékenység, amely elegendő biztosítékot nyújt arra, hogy egy termék, vagy berendezés megfelelően fog üzemelni.”* Akkor még nem gondoltam, hogy tíz évvel később e szabvány korszerűsített változata⁴ lesz a további szakmai tevékenységem meghatározó előírása. 1996-ban keresett meg az ASME (Gépészmérnökök Amerikai Egyesülete); csatlakoztam az ASME szabályzatok és szabványok szerint gyártó és szerelő, továbbá azok felügyeletét ellátó szervezetek minősítését végző szakértői csapathoz. Valahányszor leírom azt, hogy 'szakértő' mindig eszembe jut Frank Lloyd Wright neves amerikai építész, tervező, oktató és író meghatározása:

„A szakértő az az ember, aki már nem gondolkodik. Miért kellene gondolkodnia? Ő egy szakértő.”

Nos, több mint negyedszázados ASME múlttal még mindig nem tekintem magam ASME szakértőnek. Miért nem? Az ASME szabályzat egy több ezer oldalas, terjedelmes dokumentum, amelyet néha nagyon nehéz megérteni. Még nekünk is, akik napi szinten dolgozunk vele. Sokan jól ismerik egy vagy több kötet előírásait, sőt, lehet, vannak olyanok is, akik bizonyos kötetek szakértőinek számítanak, de nincs olyan, aki a teljes ASME szabályzat szakértője, akit ASME szakértőnek lehetne nevezni.

Az ASME további amerikai szabványok és előírások alkalmazását írja elő. Ezeket vagy változtatás nélkül, esetleg kisebb módosításokkal beépítik az ASME kötetek sorába. Ilyenek az ASTM (Vizsgálat és Anyagok Amerikai Egyesülete) anyag és vizsgálati szabványok. Amikor egy ASTM szabványt adaptálnak és ASME szabványként adnak ki, az eredeti jelölést kiegészítik, pl. az ASTM A370 kódja az ASME IIA 2023 kötetben SA-370 Test Methods and Definitions for Mechanical Testing of Steel Products. Megadják az elfogadott ASTM szabvány évjáratát (ez esetben 2021), valamint azt is, módosítás nélkül, illetve milyen módosítással fogadták azt el. Mivel ez nem feltétlenül az utolsó változat, ez sokszor gondot okoz az akkreditált laboratóriumoknál, ahol mindig az érvényben lévő szabványok szerint kell a vizsgálatokat elvégezni.

Minden ASME kötet tartalmazza a kötelező érvényű, de nem adoptált szabványok és előírások jegyzékét az érvényes változatot feltüntetve, amelyeket nem építenek be az adott kötetbe. Ide tartoznak az ASNT (Roncslásmentes Anyagvizsgálat Amerikai Egyesülete), NRC (Nukleáris Szabályozó Bizottság), továbbá ISO/IEC/EN, AWS, ASME és további szabványok.

Szándékomban áll az ASME-ASTM-ASNT rendszerről bővebben is írni. Úgy gondolom, e folyóirat olvasóinak érdeklődési körébe elsősorban a mechanikai és roncsolásmentes anyagvizsgálati rendszerek és azok előírásai, szabványai tartoznak.

Természetesen a MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS rovat nyitott más szerzők számára is, és örömmel venném az olvasók kérdéseit és javaslatait.

¹ lásd Ifjan, éretten, öregem könyvek válogatása: <https://mek.oszk.hu/html/vgi/kereses/keresesujgy.phtml?tip=gyors&cim=ifjan>

² Somogyi S. Kálmánchelyi Ö.: A Dunai Kőolajipari Vállalatnál épült Katalitikus Krakküzem készülékeinek és csővezetékeinek gyártása és szerelése során szerzett tapasztalatok (Dunai Kőolaj 1985/1. 26-35 o.)

³ ANSI N45-2-1977 Quality Assurance Program Requirements for Nuclear Power Plants

⁴ NQA-1 Quality Assurance Requirements for Nuclear Facility Applications